

Il-Berritta Bajda ta' bil-lejl

KUMMIEDJA F'ATT WIEHED TA' ALBERT M. CASSOLA

PERSUNAĠġI

Mikiel, Sofija, Lonza, Monsieur Lafayette, Wenzu, Tal-Posta.

KAMRA TAS-SODDA

(*Jaqbad ma' p. 96 Jannar-Frar*)

M. Dil-kitba donnha ta' l-imradda ta' Censinu. Iva, hekk naħseb, din minn għand il-mara li reddgħetli 'l Ċensinu. Halli naqra. (*Jaqra*) "Skond kif ftehimna l-bierah fil-ġħodu, it-tifel tiegħek Censinu tajtu lil dak ir-raġel bil-berretta bajda li kien hemm id-dar tiegħek." Raġel bil-berretta ta' bil-lejl bajda f'dari? (*Jkompli jaqra*) "Huwa ħallasni taj-jeb ħafna u niżżik ħajr ferm. Dejjem tiegħek..." O sema, o art! Berritta bajda... f'dari! U Ċensinu tiegħi f'idejh! Għalhekk dawn il-flus kollha! Issa qiegħed naqbad xi ħażja! Berritta ta' bil-lejl bajda go dari... u marti dejjem tgħid li ma tistax tara berritta bajda u ma tridni qatt nilbisha avvolja nħoss il-bard! Min jista' jkun dar-raġel? Kien hawn go dari... (*Jmur igalleb is-sodda*). Is-sodda mħarbtu u jien m-kontx hawn! Hawn ġew daħluli n-nies, daħalli xi raġel! (*Jsib il-berritta bajda*) Hawn hi! Hawn hi! Hawn hija l-prova tat-tradiment! Berritta bajda! Sofija bigħetti! Ittradietni! Sofija li ma taħmlix tara berritta bajda, li qatt ma ħallietni nilbisha bil-lejl! Ingħidilha jien! Nuriha jien! Halli tiġi quddiem i biex nikolha ħajja! Ja vili li hi! Taħt saqajja nitfagħha, bħalma nirfes din il-berretta nirfes lilha! U miskin hu r-raġel li daħalli hawn ġew u ġieb din il-berritta għax intertqu! Inqattgħu bċejjeċ bċej-jeċ u nagħmlu zalzett!... Halli naqbad min hu!... Imma taf x'naghħmel: għal issa ma nuri li naf b'xejn sakemm nik-kef kollox sewwa. Halli naħbi l-berritta.

SOFIJA. Wasalt jien. Għandi nifsi maqtugħ. Ara dal-kappell tas-sajf, Kieli ta' qalbi, x'jidhirlek minnu? Għandi gosti sbieħ jien?

M. (Hija wkoll bil-kappell abjad ħej! Billi hi pura wisq!)

S. Tkelleml, Kiel; ma jogħiġbokx, qalb ta' qalbi?

M. Helu, ħelu, donnu zokkra. (*Ironiku*).

S. Qiegħed tkellimni b'ċertu b'mod, qiegħed narak biered, u donnok irrabjat.

M. Min, jien? Le, x'int tara. Qiegħed nidħak, arani, sa nixpakka bid-dahk!

- S. Mela hekk. Mil-lum 'il quddiem inkunu dejjem nidħku u kuntenti.
- M. Ku...n...ten ..ti ! Tassew ?
- S. Iva, għax issa ma għandniex x'naħsbu iżjed fil-faqar, fil-miżerji.
- M. (Ingħidlek jien!) U dan għaliex ma naħsbux iżjed f'miżerji?
- S. Ara, inti taħseb xejn. Jiena m'għedtlekx tħalli kolloxi fi ħsiebi ?
- M. Dan żgur, kolloxi intik f'idejk jiena. U nkun ku...n...tent u nidħak, eh ?
- S. Halli x-xogħol u l-kummerċi fi ħsiebi, kolloxi f'idejja.
- M. F'idejk biss biss ? M'hemm ħadd iżjed imdeffes fin-nofs, hux ?
- S. (Ma nagħmlux li jaf?)
- M. Wegibni, qalbi, wegibni; żgur ma hemm ħadd iżjed im-deffes fin-nofs, hux ?
- S. (Mid-dehra jaf b'kolloxi!)
- M. Ma titkellimx, hux? Sewwa tagħmel taf, għax jekk tiftaħ fommok tista taħrablek xi kelma ! (Ara daqsxejn kont naħsibha xi anglu u mhix kċel xitan).
- S. Fhimtek jien... dik il-lablabba ta' Lonza qaltlek kolloxi... Huwa nqaċċatha 'l barra!
- M. Min, Lonza? Le, le, Lonza daqsek mara! Biex ma tgħidli xejn żgur, marret tintagħlaq hemm ġew !
- S. Allura la darba għaddek ma taf b'xejn, ingħidlek kolloxi jien stess.
- M. Għandek il-wiċċe ?
- S. (Tidħak). Għala le, qalbi ?
- M. (Dnub li qiegħdin fi żmien ta' gwerra u ħadulna l-armi kollha għax li kelli arma/projbita kont indewwaqhielha !) Iva, iva ? U meta sa tgħidli, geduda ta' qalbi ?
- S. Meta jirnexxili ndaħħallek frasek li inti m'għandekx għal-fejn taħseb hażin fija kif qiegħied tagħmel, u meta tiżġurani li tikteb ittra ġentili lil ċerta persuna...
- M. X'persuna hi ? Nikteb jien ?...
- S. (Tmelles 'il Mikkel). Iva; u rrid narakom titgħannu flimkien bħal żewgt iħbieb tal-qalb !
- M. Sa nixpakka. Issa żżejjed !
- S. Iżżejjed xejn. Issa, millum 'il quddiem irrid li nkunu ikoll . familja waħda.
- M. Biżżejjed ja qalb ta' tigra, ja vili, ja mara hażina ! Kun af li jiena naf kolloxi, li għandi l-provi ta' kolloxi f'idejja !
- S. Xi provi? Provi ta' hix? Għax qiegħed titkellem bil-herra?

- M. Mela għalina! Halli npattihielek kif jistħoqqlok ja traditriċi !
- S. Traditriċi...? Mela qiegħed tiġġen? Xi tradimenti huma?
- M. Ma tafx, hux? Sa tiċċad ukoll! Dawwar wiċċek fejn hu dahrek! (*Sofija ddur u Mikiel joħroġ il-berritta bajda ta' bil-lejl*). Hawn hija x-xhieda ta' kollox!
- S. (*Tidħak bil-qawwi*). Dik mnejn ġibtha?
- M. Ma tafx, taparsi ma t-ħix mnejn ġibtha, hux? (*Tragikament*) Gibtha minn taħt dik l-imħadda fejn jiena soltu mmidd din rażi kwieta u bla ħtija u li inti issa mlejthieli bix-xwiek! Iżda spicċa kollox għax sa nitlaq minn din id-dar u ma taranix iżjed! Żomm flusek kollha għalik, żomm kħejġek kollha. (*Jibda jinża*).
- S. X'sa tagħmel? Stenna. Kif qatt tista' taħseb li jiena...
- M. Ta' min hi din il-berritta? Agħtini ismu, għax nisfar bħal Otellu...
- L. Sinjura, sinjura! Gej dak iċ-‘Chief’ tan-‘Navy’ b’Censinu f’idejh!
- M. ‘Chief! ‘Chief!’ Ċensinu tiegħi! Xellerat! Jew huwa jixrobli demmi jew jien nagħmillu tiegħi mazzit u nagħtih ‘il kelb! (*Jmur jiġri lejn il-bieb*).
- S. X'int tgħid? Taf min hu daċċ-‘Chief?’
- M. Ma jistax ikun ħlief raġel ħażin!
- S. Dan zijuk!
- M. Eh?
- S. Zijuk li kien miksur miegħek. Issa jiena ktibtu daqsxejn ta’ ittra kif jixraq, għie jarani, weġħidtu li tiktiblu inti wkoll u li titolbu biex jaħfirlek...
- M. Jiena ġa’ ktibtu.
- S. Għalhekk gej għandna u sa jgħiblha miegħi u lil Censinu. U sa jagħtina ġidu kollu, flusu kollha u kullma għandu. U dan kollu bis-saħħha tiegħi !:
- L. U tiegħi wkoll!
- M. Mur obsor xi praspar tafu tagħimlu, Sufija ta’ qalbi! Intennilek li inti l-iż-żejjed mara għaqallija tad-din ja! U warajk tiġi Lonza! Imxu nilqgħu liz-ziju, mela; u uaqgħi lura dil-berritta bajda ta’ bil-lejl!
- L. U biex iz-ziju tagħikom jieħu iż-żejjed gost bina, ejjew inkantaw lu lkoll flimkien : “He is a jolly good fellow” (*Joħorġu mgħannqin ikantaw u jgħannu*).